

«هيئت صلح» ترامپ چيست و چه اختياراتي دارد؟

نخستین نشست اعضای «هيئت صلح» در واشینگتن، بهمن ۱۴۰۴

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، شامگاه پنجشنبه هشتم مرداد اعلام کرد «هيئت صلح» که به ابتکار او تشکیل شده، به توافقی برای خلع‌سلاح کامل گروه افراطی حماس و دیگر گروه‌های مسلح در غزه و خروج نیروهای اسرائیلی از این باریکه دست یافته است.

به‌گفته ترامپ، این توافق «تاریخی» به‌صورت مرحله‌ای اجرا خواهد شد؛ به این ترتیب که هم‌زمان با پیشرفت روند خلع‌سلاح، نیروهای اسرائیلی نیز از غزه خارج خواهند شد. اسرائیل تا اوایل اردیبهشت امسال حدود دوسوم خاک غزه را در کنترل خود داشت.

اما «هيئت صلح» چيست، چه اختياراتي دارد و چرا از زمان تشکیل با انتقاد روبه‌رو شده است؟

«هيئت صلح» چگونه شکل گرفت؟

دونالد ترامپ نخستین بار در سپتامبر سال گذشته، هم‌زمان با رونمایی از طرح خود برای پایان دادن به جنگ غزه، از تشکیل «هيئت صلح» خبر داد.

او بعدها اعلام کرد مأموریت این هیئت تنها به غزه محدود نخواهد بود و رسیدگی به سایر بحران‌ها و درگیری‌های جهان را نیز در بر خواهد گرفت. ترامپ خود ریاست این نهاد را بر عهده دارد؛ نقشی که تا پیش از این، معمولاً در چارچوب سازمان ملل متحد تعریف می‌شد.

طبق اساسنامه هیئت، عضویت کشورها سه‌ساله است، مگر آن‌که هر کشور یک میلیارد دلار برای تأمین هزینه‌های این نهاد پرداخت کند؛ در آن صورت، عضو دائمی خواهد شد.

کاخ سفید در ماه ژانویه اعلام کرد اعضای نخستین هیئت اجرایی این ابتکار عبارت‌اند از: مارکو روبیو، وزیر خارجه آمریکا، استیو ویتکاف، فرستاده ویژه ترامپ، تونی بلر، نخست‌وزیر پیشین بریتانیا، و جرد کوشنر، داماد ترامپ.

چه کشورهایی عضو این هیئت هستند؟

بر اساس وبسایت رسمی این نهاد، تاکنون بیش از ۲۵ کشور به‌عنوان اعضای مؤسس به آن پیوسته‌اند.

در خاورمیانه، اعضای این هیئت شامل آمریکا، اسرائیل، عربستان سعودی، مصر، قطر، بحرین، اردن، کویت، مراکش، ترکیه و امارات متحده عربی هستند.

مصر و قطر همان کشورهایی هستند که در میانجیگری برای دستیابی به آتش‌بس میان اسرائیل و حماس، در ماه اکتبر نقش داشتند.

در خارج از منطقه نیز آلبانی، آرژانتین، ارمنستان، جمهوری آذربایجان، بلاروس، بلغارستان، کامبوج، السالوادور، مجارستان، اندونزی، قزاقستان، کوزوو، مغولستان، پاکستان، پاراگوئه، ازبکستان و ویتنام به این ابتکار پیوسته‌اند.

علاوه بر اسرائیل، آمریکا و اتحادیه اروپا هم گروه حماس را که از سوی جمهوری اسلامی ایران حمایت می‌شود، یک سازمان تروریستی می‌دانند.

چه کشورهایی حاضر به عضویت نشده‌اند؟

در مقابل، بسیاری از متحدان سنتی آمریکا و همچنین شماری از قدرت‌های مهم جهان از پیوستن به این هیئت خودداری کرده‌اند.

بریتانیا، اتحادیه اروپا، فرانسه، آلمان، نروژ و سوئد اعلام کرده‌اند که به این نهاد نخواهند پیوست.

برزیل، هند، مکزیک و آفریقای جنوبی نیز دعوت آمریکا را نپذیرفته‌اند.

ترامپ همچنین اوایل امسال، پس از انتقاد از سخنانی مارک کارنی، نخست‌وزیر کانادا، در اجلاس داووس، دعوت از کانادا را لغو کرد.

برزیل و مکزیک دلیل مخالفت خود را نبود نماینده‌ای از فلسطینیان در این هیئت اعلام کرده‌اند.

واتیکان نیز گفته است رسیدگی به بحران‌های بین‌المللی باید در چارچوب سازمان ملل انجام شود و به همین دلیل به این ابتکار نپیوسته است.

چین و روسیه، دو عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل که حق وتو دارند، نیز عضو این هیئت نیستند.

این هیئت چه اختیاراتی دارد؟

شورای امنیت سازمان ملل در ماه نوامبر با تصویب قطعنامه‌ای که آمریکا تهیه کرده بود، این هیئت را به رسمیت شناخت و از آن به‌عنوان یک نهاد انتقالی و موقت برای غزه استقبال کرد.

بر اساس این قطعنامه، هیئت صلح وظیفه دارد چارچوب بازسازی غزه را تدوین و تأمین منابع مالی آن را هماهنگ کند.

قطعنامه همچنین به این نهاد اجازه داده است یک «نیروی بین‌المللی موقت تثبیت امنیت» را در غزه مستقر کند، اما اختیارات آن را تنها به غزه و فقط تا پایان سال ۲۰۲۷ محدود کرده است.

این هیئت موظف است هر شش ماه یک بار گزارش عملکرد خود را به شورای امنیت سازمان ملل ارائه کند.

چین و روسیه در زمان تصویب این قطعنامه رأی ممتنع دادند و اعلام کردند که متن قطعنامه نقش مشخصی برای سازمان ملل در آینده غزه در نظر نگرفته است.

در مورد مأموریت‌های احتمالی این هیئت در سایر نقاط جهان، هنوز مشخص نیست چه اختیارات حقوقی یا ابزار اجرایی در اختیار خواهد داشت و رابطه آن با سازمان ملل و دیگر نهادهای بین‌المللی چگونه خواهد بود.

در اساسنامه این نهاد آمده است که فعالیت‌های آن باید در چارچوب حقوق بین‌الملل انجام شود.

با این حال، رئیس هیئت، یعنی دونالد ترامپ، اختیارات گسترده‌ای دارد؛ از جمله حق وتوی تصمیم‌ها و امکان برکناری اعضا، البته با برخی محدودیت‌های پیش‌بینی‌شده در اساسنامه.

منتقدان چه می‌گویند؟

منتقدان می‌گویند سپردن مدیریت موقت یک سرزمین خارجی به نهادی که ریاست آن را رئیس‌جمهور آمریکا بر عهده دارد، یادآور ساختارهای استعماری است.

یکی دیگر از مهم‌ترین انتقادات، نبود هیچ نماینده فلسطینی در هیئتی است که قرار است بر اداره موقت غزه نظارت کند.

حضور تونی بلر نیز با انتقادهایی روبه‌رو شده است؛ منتقدان به نقش او در جنگ عراق و سابقه استعمار بریتانیا در خاورمیانه اشاره می‌کنند.

از سوی دیگر، حضور کشورهایمانند بلاروس، السالوادور و برخی دولت‌های خاورمیانه که سابقه حقوق بشری آن‌ها بارها مورد انتقاد سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفته، نیز محل بحث بوده است.

بیشترین انتقادات اما متوجه عضویت اسرائیل در این هیئت است. مخالفان می‌گویند کشوری که عملیات نظامی آن باعث ویرانی گسترده غزه، کشته شدن ده‌ها هزار نفر، آوارگی تقریباً همه ساکنان این باریکه و بروز بحران گرسنگی شده است، نباید در نهادی حضور داشته باشد که قرار است بر اداره موقت همان منطقه نظارت کند.

شماری از کارشناسان حقوق بشر، پژوهشگران و هیئت‌های حقیقت‌یاب سازمان ملل، عملکرد اسرائیل در غزه را مصداق نسل‌کشی دانسته‌اند، اما اسرائیل این اتهام را رد می‌کند و می‌گوید عملیاتش در پاسخ به حمله حماس در سال ۲۰۲۳ انجام شده است؛ حمله‌ای که حدود ۱۲۰۰ کشته بر جا گذاشت و بیش از ۲۵۰ نفر نیز به گروگان گرفته شدند.

این هیئت تاکنون چه اقداماتی انجام داده است؟

ترامپ نخستین نشست «هیئت صلح» را در ماه فوریه برگزار کرد و گفت کشورهای عضو تاکنون هفت میلیارد دلار برای صندوق بازسازی غزه تعهد کرده‌اند؛ صندوقی که قرار است پس از خلع سلاح حماس، بازسازی این منطقه را تأمین مالی کند.

برآوردها نشان می‌دهد هزینه بازسازی غزه، که پس از بیش از دو سال و نیم جنگ بخش بزرگی از آن ویران شده است، ممکن است به ۷۰ میلیارد دلار برسد.

چند روز پس از آغاز جنگ آمریکا و اسرائیل با ایران در اسفند ۱۴۰۴، اندونزی اعلام کرد گفت‌وگوهایش با این هیئت را به دلیل جنگ ایران متوقف کرده است، اما خود هیئت بعداً مذاکرات مربوط به طرح غزه را از سر گرفت.

آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل، نیز در ماه آوریل گفت که در موضوع غزه با این هیئت همکاری می‌کند.

همان ماه، روزنامه فایننشال تایمز گزارش داد که هیئت صلح با شرکت دولتی «دی پی ورلد» مستقر در دبی درباره مدیریت زنجیره‌های تأمین و اجرای پروژه‌های زیربنایی در غزه مذاکره کرده است.

اوایل ماه ژوئیه نیز یکی از مقام‌های این نهاد اعلام کرد که هیئت در حال طراحی یک منطقه آزمایشی برای ارائه کمک‌های بشردوستانه به فلسطینیان در غزه است.

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

بایگانی

جهان